

Els detentes: memòria viva de Vila-real

Hui, dia del Sagrat Cor de Jesús, vull compartir una reflexió que va més enllà de la festivitat i que ens convida a mirar amb nous ulls un dels elements més senzills i, alhora, més significatius del nostre paisatge urbà: els *detentes* del Sagrat Cor de Jesús.

La nostra ciutat disposa d'un ric patrimoni històric, religiós i cultural. El veiem en els nostres edificis més emblemàtics, en les nostres festes i tradicions, però també en aquells detalls que sovint passen desapercebuts, però que formen part essencial de la nostra identitat com a poble. Un d'aquests elements són els *detentes*; eixes plaques ceràmiques o metàl·liques amb la imatge del Sagrat Cor de Jesús, que encara avui presideixen en algunes façanes.

Però darrere de cada detente hi ha molt més. Hi ha història. Hi ha identitat. I, fins i tot, hi ha memòria de confrontació. Tal com relaten els investigadors Ángel Pozo i Christine Sétrin, el context polític i religiós de finals del segle XIX va convertir la imatge del Sagrat Cor en un símbol carregat de significat. Després de la consagració del món al Cor de Jesús pel papa Lleó XIII, l'any 1899, moltes famílies espanyoles —també a Vila-real— col·locaren aquestes plaques a les seues llars com a signe de fe i protecció. A Castelló, aquesta acció va ser prohibida, provocant disturbis i tensió. A Vila-real, en canvi, es van adquirir més de 600 plaques i es col·locà una d'elles a la façana de l'Ajuntament, fet que va desencadenar protestes i arribà fins al Congrés dels Diputats.

Aquell fervor religiós no ha desaparegut. L'Arxiconfraria del Cor de Jesús, fundada l'any 1897 per mossén Manuel Ferreres Climent, continua mantenint viu aquest esperit a Vila-real. La imatge del Sagrat Cor encara és venerada a l'altar lateral de l'església Arxiprestal, i tenim constància que aquesta devoció també s'estenia a altres espais de culte de la ciutat, com l'antiga església de la Sang o la capella del Crist de l'Hospital. Més enllà de l'àmbit religiós, aquesta tradició ha deixat empremta en la cultura local, com ho demostra la bella poesia que la nostra filla predilecta, Angelina Abad Cantavella, dedicà a l'entronització del Sagrat Cor a la casa del notari Andrés Gómez Baguer, l'any 1928.

Gràcies a la tasca de documentació patrimonial impulsada pel regidor Santi Cortells, hem identificat fins ara 37 immobles a Vila-real que encara conserven detentes a les seues façanes. Una xifra que ens emociona, però també ens fa reflexionar. Quants n'hem perdut ja per desconeixement, oblit o reformes que no han tingut en compte el seu valor? I quants podríem salvar si actuem a temps?

Per això, des de l'Ajuntament de Vila-real hem aprovat per unanimitat una moció, a proposta del grup municipal de Compromís, que reconeix el valor patrimonial d'aquests detentes i estableix mecanismes per a la seua protecció. Amb motiu d'aquest acord, ahir ens van acompanyar en el ple municipal la presidenta de l'Arxiconfraria del Cor de Jesús, Matilde Segarra; una membre de la seua junta, Conchin Vicent; i el president de l'Associació de Veïns del barri Sagrat Cor de Jesús, Héctor García. Davant d'ells, el ple reafirmà la voluntat del consistori de dignificar aquest element patrimonial i posar a disposició dels veïns informació i recursos per a la seua conservació.

No es tracta només de conservar ceràmica antiga o símbols religiosos. Es tracta de preservar una part del que som com a poble. Els detentes ens parlen d'una època, d'un sentiment col·lectiu, d'una espiritualitat popular que encara batega en la memòria dels nostres majors. Ens parlen de la resistència de les tradicions més humils, aquelles que no sempre troben un lloc als llibres, però que es mantenen vives als carrers, a les cases i als cors. Són testimonis silenciosos d'un temps, però també d'un vincle profund entre les persones i el seu entorn, entre la fe i la vida quotidiana. Són part de la memòria afectiva d'una ciutat que no oblida les seues arrels mentre mira cap al futur.

Com a alcalde de Vila-real, crec fermament que la memòria d'un poble no només es conserva en els grans monuments o entre les pàgines dels llibres, sinó també en els detalls quotidians. Aquells que, com els *detentes*, ens connecten amb qui érem i ens ajuden a entendre qui som. Per això, preservar-los és molt més que una acció patrimonial: és un acte de responsabilitat col·lectiva, de cura pel nostre llegat i de compromís amb la nostra identitat.

Preservar-los és, en definitiva, un acte de respecte. Un acte de reivindicació i de justícia amb la nostra pròpia història. I una manera senzilla, però profundament significativa, de continuar construint ciutat des de la memòria, la convivència i el reconeixement dels valors que ens han fet ser com som.